

Ενότητα **ΘΕΟΙ ΚΑΙ ΔΑΙΜΟΝΕΣ** που περιλαμβάνει τα:

- A) Hologrscope
- B) Όλοι οι Σωτήρες της Γης
- Γ) Ο Φλόισβος των Άστρων

Και τέλος η ενότητα **ΟΡΦΑΝΑ ΚΑΙ ΓΕΙΤΟΝΕΣ** (κατά τη ρουλετική ορολογία) με τα διηγηματα:

- A) Λάθος Οδηγίες
- B) Νομοσχέδια για την Βαρύτητα
- Γ) Cyrano De Spacelark
- Δ) Οι Πύλες της Σιωπής

...όπου τα ονόματα των πρωταγωνιστών είναι *Περσινού, Άσπαρτοι και Λεωνάδης, Θεοπιστές*:

Σ' αυτόν τον κατάξερο πλανήτη έπρεπε να φοράς υγρομάσκα, αν ήθελες να μην γίνουν τα μάτια σκονισμένοι κρόκοι, και τα πνευμόνια σου χαρτί. Ένα τοπίο χαρακτηρισμένο, γεμάτο ρήγματα και στενωπούς. Μπορεί οι Περσινού να ήταν πολλοί, αλλά κι εμείς δεν είμαστε χαζοί. Κάτι καταλαβαίνουν οι φιογκάτοι μας, ιδιαίτερα οι Άσπαρτοι. Φέραμε τους Περσινούς εδώ για να μην έχει σημασία το πολλοί, μα το ανθεκτικοί. Κι αυτή ήταν η δουλειά που γινότανε κάθε μέρα. Έρχονταν οι Περσινού, καρδαμωμένοι, πολλοί, και φοβεροί. Σφάζαμε εμείς. Έρχονταν οι Περσινού. Σφάζαμε εμείς. Μπροστάρηδες πάντα οι Άσπαρτοι, οι τρομεροί πολεμιστές από το σύστημα της Ασπάρτης, επίσημοι κι αναμφισβήτητοι ηγέτες του στρατεύματος.

Αρχηγός των Άσπαρτων ήταν ο Λεωνάδης, το Λιοντάρι του Άδη, ο Σφραγέας της Κασσιόπης. Σιδερόφρακτος, μ' ένα τρίτο μηχανικό χέρι στον εξωσκελετό της μάχης, για να μπορεί να κρατά ακτινόβολο πολλαπλής δέσμης και να σαρώνει τους νεκρούς. Πότε δεν σκότωνε μ' αυτό. Καθόταν πάνω από τα πτώματα των εχθρών και τα διαμέλιζε με το ανελέητο όπλο.

«Ο Θάνατος», έλεγε, «θέλει το κρέας του φιλοκοιμημένο, και καλά ψημένο».

Οι Πύλες της Σιωπής

Αντιληφθήκατε προφανώς το πόσο

προσεγγιμένη είναι η γλώσσα του Αλέκου Παπαδόπουλου, και ταυτόχρονα πόσο απέρριπτη, λιτή και απλή. Αλλά βέβαια δεν μας ξεγελά, γιατί η γλώσσα δεν είναι ένα ανεξάρτητο, αντικειμενικό και αθώο εργαλείο καταγραφής της πραγματικότητας, (και εδώ, είδατε, έχουμε να κάνουμε και με «άλλες» πραγματικότητες), αλλά είναι και η ίδια ιδεολογικός φορέας. Θυμόμαστε και τα λόγια του ποιητή:

Ν' ανταποκρίνονται οι λέξεις σε έννοιες;

Τέτοιο μπερδέμα!

Όταν οι λέξεις θα είναι μόνο ήχοι, ο νους θα πλέκει στεφάνια.

Νίκος Στάγκος: Τα Ερείπια των Λέξεων

Γενικός ο αναγνώστης κατέχει την τέχνη να απατάται συχνά, ενώ ο συγγραφέας απ' όλες τις ιστορίες αγαπά αυτή που επινοήσει. Γι' αυτό διαβάστε κάθε ιστορία σαν μια αληθινή ιστορία η οποία έχει όμως επινοηθεί. Έχουμε λοιπόν επινοήση, fiction, και μάλιστα λαμπρή fiction, fiction με κύρος, δηλαδή, science fiction. Αποκαλυφθήκαμε, δεν θα αποκρύψουμε άλλο την προτίμησή μας στο λογοτεχνικό είδος της επιστημονικής φαντασίας. Η δυσκολία στο να γράψει κανείς επιστημονική φαντασία είναι ότι το δεδομένο για τη συμβατική λογοτεχνία περιβαλλον – σκηνικό ή ο κόσμος με τη συμπαντική έννοια, στην επιστημονική φαντασία χρειάζεται πολλαπλά και επινοηθεί εξ αρχής με ακρίβεια αλλά και επιστημονική επάρκεια. Φυσικά κι εδώ η κατανοηση του κόσμου περνά αναγκαστικά μέσα από το φίλτρο της γλώσσας. Υπό αυτήν την έννοια και αυτά τα λογοτεχνικά κείμενα που είναι κόσμοι κατασκευασμένοι κυρίως από γλώσσα (λέξεις και εικόνες), με τη συστηματική μετατόπιση της οπτικής γωνίας και της αφηγηματικής φωνής, αποκαλύπτουν τον τρόπο με τον οποίο κατασκευάζεται η πραγματικότητα. Αφού όμως δεν υπάρχει ένα εξωτερικό σύστημα τάξης στον κόσμο στο οποίο οι λέξεις θα μπορούσαν να αναφέρονται, να το περιγράφουν και να το αναπαράγουν, τότε δεν είναι δυνατόν ο λόγος να αναφέρεται στην «πραγματικότητα» χωρίς να τη διαστρεβλώ-

νει καθώς την παρατηρεί από μια συγκεκριμένη υποκειμενική οπτική.

Δεν θα παραβλέψουμε την κινηματογραφική ματιά του συγγραφέα. Ο Αλέκος Παπαδόπουλος μεταφέρεται με άνεση από την καρέκλα του γραφιά στην πολυθρόνα του σκηνοθέτη (και φυσικά αλληλοδιαδόχως στην πολυθρόνα και το ντίβανι του ψυχχαναλύτη, ως συγγραφέας αναλύων και ταυτόχρονα αναλυόμενος). Η αφήγηση πολλές φορές συγχωνεύεται με την κινηματογραφική οπτική του, συχνά η γραφή θυμίζει σενάριο με οδηγίες από και προς τον σκηνοθέτη. Οι τοπικές και καθολικές αφηγηματικές σκηνές δεν διαφέρουν και πολύ από γυρίσματα κινηματογραφικών σκηνών ενώ η εξέλιξη των περιγραφών θυμίζει αριστουργηματική κίνηση κάμερας καλλιτέχνη εικονολήπτη. Κλακέτα..., action (και άξιον):

Αγνόησα τον Δήμαρχο και κοίταξα τους ανθρώπους. Όχι το πλήθος. Τους ανθρώπους. Έναν-έναν, τους κοίταξα στα μάτια και θυμόμουν το σκοτάδι τους, και το θυμόμουν και αυτοί, κι άρχισαν να σκέφτονται ποιος είμαι και τι είχα κάνει γι αυτούς, και ότι δεν ήταν δυνατόν να είχα...

«Είμαι τριάντα χρόνια σ' αυτόν τον πλανήτη». Παύση. Περισοκόπο βλέμμα. «Ηρθα από πολύ μακριά και δεν θα γυρίσω ποτέ στον πλανήτη μου». Παύση. Περισοκόπο βλέμμα. «Ηρθα γιατί είχα βρει το φως και μπορούσα να το ανταλλάξω με σκοτάδι και παρ' όλα αυτά να ζήσω και να ζήσουν κι άλλοι». Παύση. Κλείσιμο ματιών, χαμήλωμα κεφαλιού. Ταπεινότητα. «Τριάντα χρόνια. Ήρεμα χρόνια. Ειρηνική ζωή, και ήμουν κι εγώ εκεί για να την βοηθώ, να βοηθώ τη ζωή σας με τον δικό μου τρόπο...» Σήκωμα κεφαλιού, βλέμμα συννεφιασμένο, κοιτώ το πλήθος. «Και τώρα, ένας σοβαρός κίνδυνος εμφανίστηκε. Μια άγνωστη μόλυνση ήρθε από το σκοτάδι και δηλητηρίασε το νερό μας!»- ανέβασμα ντεσιμπέλ. Βλέμμα θυμωμένο. «Και τι κάνετε εσείς;» -στροφή εκατόν ογδόντα μοιρών, και αυτή τη φορά κοίταξα τον Δήμαρχο- «Σταματάτε να πινετε νερό και φυλάτε τους ταμειυτήρες!

-λες και η μόλυνση δεν είναι ήδη μέσα στο νερό...» -χαμήλωμα κεφαλιού, κουνώντας το -απογοήτευση.

«Και τι κάνω εγώ; Βρίσκομαι εκεί, στο νερό, εκεί που διακυβεύεται η ζωή αυτής της πόλης, αυτού του πλανήτη, και ρίχνω κάτι στο νερό...» -κι άλλα ντεσιμπέλ.

«Και τι σκέπτεστε εσείς; Ότι δηλητηριάζω το νερό σας... Όμως θυμηθείτε: τριάντα χρόνια τώρα, τι ρίχνω μέσα σας; Δηλητήριο; Ή βάλσαμο; Θυμηθείτε! Ποιος παίρνει το σκοτάδι σας; Και τολμάτε να σκεφθείτε ότι τώρα ρίχνω δηλητήριο;»

Ο κόσμος άρχισε να μουρμουρίζει, κι ο Δήμαρχος κατάλαβε ότι έπρεπε να παρέμβει, αγωνιζόμενος για το κύρος του.

«Σεβαστέ, κανείς δεν είπε ότι...»

«Όλοι το σκέφτηκαν», φώναξα δυνατά. «Όλοι το σκέφτηκαν, και σας προκαλώ, στο όνομα του σκοταδιού που μου δίνετε όλα αυτά τα χρόνια, να βγει ένας και να πει ότι δεν το σκέφτηκε!»

Παγωμάρα. Κι ενοχή.

«...Αλλά κανείς δεν σκέφτηκε ότι ίσως, ήμουν εκεί για να γιατρέψω το νερό, όπως κάνω μ' εσάς όλα αυτά τα χρόνια. Κανείς δεν σκέφτηκε ότι ήμουν εκεί για να σας βοηθώσω και να σας απαλλάξω από τη συμφορά που χτύπησε την κοινότητα...» -βλέμμα διαπερατικό, με απογοήτευση αλλά και επίκριση, για να στεριώσει η ενοχή.

Ο Φλόισβος των Άστρων

Με κυριαρχική δύναμη τη φαντασία και τη συνυπαρξη πραγματικού και υπερπραγματικού, αυτή η λογοτεχνική σύνθεση μπορεί να θεωρηθεί εκτός των άλλων και ως μια γλωσσική κατασκευή η οποία υπονομεύει οποιαδήποτε παγιωμένη αλήθεια, χρησιμοποιώντας τεχνάσματα που αντιβαίνουν στον καθιερωμένο τρόπο σκέψης, που κι αυτός με τη σειρά του είναι μια κατασκευή.

Η πραγματικότητα που αναπαριστά δεν μπορεί να είναι «αντικειμενική» αλλά μόνο μια άποψη της, ανοιχτή σε ενδεχόμενα και αναγνώσεις. Επομένως, ο αναγνώστης δεν εγκλωβίζεται σε μια μονοσήμαντη σχέση με τον λογοτεχνικό έργο που διαβάσει με

Για τις ΛΑΘΟΣ ΟΔΗΓΙΕΣ του Δημήτρη Σπυριδωνος

την πραγματικότητα που τον περιβάλλει. Είναι ελεύθερος να αποδεχτεί, να αρνηθεί ή να τροποποιήσει τη συγκεκριμένη άποψη ή οποία υποδηλώνεται στη μυθολογική προσπάθεια φανταστικής αναπαράστασης της πραγματικότητας.

Και είναι αυτή η δυνατότητα πολλαπλής ανάγνωσης των διηγημάτων που μας προβληματίζει για το αν διαθέτουμε την απαιτούμενη επάρκεια ανάλυσης κάθε διηγήματος, γι' αυτό θα μας συγχωρήσετε την γενική επισκόπηση και την αντιμετώπιση του κειμένου κυρίως σε θεωρητικό επίπεδο αν και δεν είμαστε θεωρητικοί της λογοτεχνίας (κρίμα δηλαδή)...

Ανοιγώ τον υπολογιστή και συνδέομαι με τον αλλαζομνήμονα. Βγάζει μια νέα αρχική οθόνη, όπου διαφημίζει το παιχνίδι ρόλων που πουλάνε πακέτο, ναι, οκ, το δοκιμάσαμε, αλλά μετά, να το κερσάκι: ο αλλαζομνήμονας έχει μια ρύθμιση με την οποία καθώς λογκάρεις για να του φортώσεις τις αναμήσεις σου, μετατρέπεις όλες τις φάσεις που δούλεες μαζί του σε ανάμνηση ότι έπαιξες παιχνίδι ρόλων, το συγκεκριμένο δηλαδή, αυτό που προωθεί η ίδια εταιρεία. Και στο κατεβάζει αυτόματα πίσω. Και το ίδιο κάνει όταν κατεβάζεις τις τροποποιήσεις. Κάτι σαν «ο τίτλος της ταινίας δεν θα εμφανιστεί στο λογαριασμό σας». Τέλειο. Μετατρέπω την ανάμνηση της αλλαγής σε αλλαγμένη ανάμνηση, φοράω τα στενά μου, παρφουμάρομαι και βγαίνω για την Κούκι.

Πράγματα να Κάνω Χθες

Ας περάσουμε όμως σε μια άλλη διάσταση του βιβλίου: Η στερεότυπη έκφραση «καλαίσθητη έκδοσή» έχει πολυφορεθεί, όμως κι εμείς που αποκηρύσσουμε μετά βδελυγμίας τις τετριμμένες λέξεις και τα κλισιέ, αυτή θα χρησιμοποιήσουμε διότι η φράση «καλαίσθητη έκδοσή» αποκτά νόημα εδώ και οφείλουμε συγχωρητήρια στον επιμελητή της έκδοσης και στο εκδότη Δημήτρη Αρβανίτη, εμβληματική για μορφή στον εκδοτικό χώρο της ελληνικής επιστημονικής φαντασίας και του φανταστικού. Προσωπικά, μόλις βλέπω

ένα υποψήφιο προς ανάγνωση βιβλίο, πέρα από το περιεχόμενο περιεργάζομαι πρώτα την ύλη, το ίδιο το βιβλίο ως χάρτινη κατασκευή, με περισσότερες από μία αισθήσεις. Μ' ενδιαφέρει η γραμματισσαίρα, το σχήμα των σελίδων, η υφή του χαρτίου, ο στιλπνότητα, ακόμη κι η μυρωδιά. Επίσης σε κίνηση τελετουργικού αυτοματισμού μετρώ πάντα το βάρος του βιβλίου και τη δυνατότητα να μπορώ να το κρατώ με το ένα χέρι για πολύ ώρα. Ως τεμπέλαρος, προτιμώ να διαβάσω ξαπλωμένος ή ημιζαπλωμένος. Για τους ομοιοπαθείς, το σχήμα, το μέγεθος, και η απτική επαφή με το βιβλίο φτιάχτηκαν με γερμανική εργονομία που θα ικανοποιήσει ακόμη και εκκεντρικούς βιβλιόφιλους (αν έχει απομείνει κανείς...).

Συμπερασματικά, (ζαναφτάνουμε στο Ω), διαβάζοντας τις ΛΑΘΟΣ ΟΔΗΓΙΕΣ, έχετε να κερδίσετε! Δεν χρειάζεται να τρομάξετε, σ' αυτό το βιβλίο δεν υπάρχει ίχνος διδακτισμού, δεν υπάρχουν κλισιαρισμένες δηλώσεις και προβλέψιμα ηθικά συμπεράσματα. Η πολιτισμική και ιδεολογική παρέμβαση δεν είναι η προτεραιότητα του συγγραφέα, αλλά αυτή προκύπτει ως δευτερογενές στοιχείο. Δύσπιστος απέναντι στη στρατεύση, επ' ουδενί ουδέτερος παρατηρητής, ο Αλέκος Παπαδόπουλος, επιστημονικά πολυδιάστατος, πολίτης της πραγματικότητας, αλλά και συνωμότης της παρεκκλιουσας ευπλαστής πραγματικότητας, δημιουργήσε (παρ' ότι συλλογή) ένα συμπανές έργο, φιλοσοφικά διεισδυτικό και νοηματικά διαυγές.

Με μια συναρπαστική πινακοθήκη πορτραίτων (οι πρωταγωνιστές των ιστοριών), και την οξυδερκή ανάλυση των χαρακτήρων, τοκίζοντας άλλοτε στη συγκίνηση, άλλοτε στο σασπένς και άλλοτε στο χιούμορ, ο συγγραφέας συνέθεσε ένα βιβλίο που πραγματικά αξίζει να διαβάσετε: θα απολαύσετε την ανάγνωση του και το μετείκασμα καλαίσθητης συγκίνησης θα μείνει εντός σας για καιρό!

Γιάννα, Δεκέμβριος 2008

Θα αρχίσουμε από το τέλος. Αρχίζουμε από το Ω, από το συμπέρασμα. Πρόκειται για Γραφές του Αύριο... γιατί το Σήμερα πέρασε και το Χθες δεν ήρθε ακόμη (όσοι έχετε ρίξει μια ματιά στο blog του συγγραφέα θα αναγνωρίσατε τη φράση...).

Όταν διάβασα το βιβλίο του Αλέκου Παπαδόπουλου ΛΑΘΟΣ ΟΔΗΓΙΕΣ μ' έπιασε μια ελαφρά θλίψη κι ένα αίσθημα ζήλιας (προσχή, ζήλια όχι φθόνος). Κι αυτό γιατί μάλλον δε θα καταφέρω να γράψω τέτοιες ιστορίες, τέτοιες σπουδαίες ιστορίες. Δεν περάζει, τέτοια έχει η ζωή αρκεί που υπάρχει πάντα κάποιος που γράφει σπουδαία λογοτεχνία. Λογοτεχνία με δίχτυ προστασίας από τη συμβατικότητα.

Και προτού αρχίσουμε αναλυτικά την παρουσίαση θα πρέπει να σας δώσουμε ένα δείγμα για ποιο πράγμα μιλάμε. Ένα δείγμα του συγγραφικού ρυθμού, που θα τον χαρακτηρίσαμε αφίστα ρυθμό rock 'n' roll. Αυτό βεβαίως δε θα παραξένευε κάποιον που γνωρίζει τη ροκ μουσική εμπειρία του Αλέκου Παπαδόπουλου και την επί χρόνια συνεργασία του με τα περιοδικά *Ήχος & Hi Fi, Audio, Pop & Rock, Δίφωνο...* Διαβάστε:

«Έτσι δούλευα πάντα, της τελευταίας στιγμής, τότε η αδρεναλίνη έρρε άφθονη, κι έγραφα τα πιο ψυχραία κομμάτια μου. Τα πιο εύστοχα. Τα πιο ουσιαστικά».

Αυτά τα λέει (πάντα σε 1^ο πρόσωπο) ο ήρωας του διηγήματος *Ανέπαφες Αξίες*, κι εγώ έτσι φαντάζομαι τον συγγραφέα να δουλεύει. Σε δημιουργική εγρήγορση, σπιταρισμένα, σε Ροκ τονικότητες... και βέβαια: γρήγορα ναι, πρόχειρα όχι.

Επίσης, έστω και από αυτό το μικρό απόσπασμα, είμαι σίγουρος ότι ήδη τα εμπειρικά μάτια θα συνέλαβαν ικανά ψήγματα μέτρου και ποιητικής προσωδίας. Μια ποιητική ψυχή, βγάζει στο κείμενο (αυσαισθητά, ακόμη και υποσυνείδητα) τον ποιητικό μουσικό λόγο. Ποιητής χωρίς να «ποιητικίζεις»... Ποιητίζουμε όμως εμείς... και θα παραθέσουμε (πληθυντικός μεγαλοστρέπειας) τα

σιγάκια που τραγουδούν οι συγκλονιστικοί ήρωες του εξίσου συγκλονιστικού τελευταίου διηγήματος του βιβλίου *Οι Πύλες της Σιωπής*:

**Χώμα θα γίνουμε
χώμα θα μείνουμε
δεν θα θυμάται κανείς**

**Χώμα και αίμα
λάσπη και σκόνη
τι να θυμάται κανείς.**

**Χώμα θα γίνουμε
χώμα θα μείνουμε
δεν θα θυμάται κανείς**

**Εμείς εφτά
και δύο μηδενικά
δεν θα μας βρεις πουθενά.**

Ο αφηγηματικός τρόπος, είναι βέβαια ο διηγηματοποιημένος λόγος. Έχουμε αφήγηση κυρίως σε 1^ο πρόσωπο (από ομοδιηγηματικό αφηγητή), και υπάρχει εσωτερική εστίαση. Η αφήγηση εξελίσσεται σε πολλαπλά επίπεδα, με ρυθμό άλλοτε μετρημένο και προσεκτικό και πιο συχνά (όπως προεπιπαι) λιγνιώδη. Αφήγηση ενισχυμένη με μια καθαρή γλώσσα, που ζυγίζει κάθε λέξη με στόχο να περιγράψει έναν ολόκληρο καινούριο κόσμο ή μια στρεβλωμένη πραγματικότητα. Και μόνο τα περιεχόμενα να διαβάσετε, με τις ενότητες και τους τίτλους των διηγημάτων θα συμφωνήσετε ότι έχουμε δίκαιο. Ίδου:

Ενότητα **ΔΕΛΤΙΟ ΘΥΕΛΛΗΣ** που περιλαμβάνει τα διηγήματα:

- A) Απασφάλιση
- B) Πρώμη Χήρα
- Γ) Πράγματα να Κάνω Χθες
- Δ) Έφεση Αμαρτιών
- E) Καινή Σπορά

Ενότητα **ΠΡΩΤΗ ΕΠΑΦΗ** με τα διηγήματα:

- A) Ένα Μικρό Αντάλλαγμα
- B) Αβραμελίνη
- Γ) Ανέπαφες Αξίες
- Δ) Υπογειώση